

Zondag 11 maart 2012 – De tempelreiniging door Marc Wieme

INLEIDING

Goedemorgen, hartelijk welkom ook namens vzw de Fakkel, vereniging waar armen het woord nemen in Herentals.

Toen Heilige Huisjes mij vroeg om deze opdracht uit te voeren, heb ik een voorwaarde gesteld om hierop in te gaan. De voorwaarde was dat ik vanuit mijn werken samen met mensen in armoede mocht spreken. Omdat het weinig zin heeft te spreken over armoede als we de mensen die het van dichtbij mee maken niet aan het woord laten. En, bovendien, wie ben ik om hier drie kwartier boeiend te komen vertellen? Dus, ik heb drie musketiers meegenomen.

- Jeanine sinds jaren bezoeker op de Dorpel en steeds meer, een spreekbuis voor mensen in armoede in Herentals. Jeanine is ook huisdichter op de Dorpel, dat zal u straks zeker merken.
- Ria is een BH, bekende Herentalsenaar, ze kan niet op straat komen, zonder door Jan en Alleman aangesproken te worden. Ria kent vele mensen in armoede en chronisch zieken van dichtbij en luistert als geen ander naar hun verhaal.
- En tenslotte, Joris, helaas slechts twee maanden stagiair op de Fakkel. Een maatschappelijk werker in opleiding, die er niet voor terugdeinst om op een zondagmorgen in de kerk mee te komen getuigen.

Ikzelf ben als pastoraal werker door de bisschop vrijgesteld voor projecten met mensen in armoede. En daar heb ik deze drie musketiers ontmoet. En soms kom ik daar ook mezelf tegen.

Ik heb voor u een overzicht gemaakt van onze inbreng deze morgen. Als we in het verhaal willen duiken, is het nodig dat ik hier en daar wat verklaringen geef. Op zoek naar meer achtergronden ben ik op de meest uiteenlopende inhouden gebotst en daarvan geef ik u een uiterst beknopte, maar vooral eigenzinnige versie.

U zal zien dat ons verhaal is opgebouwd uit vijf delen. Het kreeg de titel: "Veeg uit de pan of vegen voor eigen deur?". We hebben ons laten raken door dit verhaal en het heeft zijn werk gedaan. Dat zal u vooral merken bij deel 3 als we zullen hebben over de boosheid van Jezus. Dit verhaal brengt veel van onze boosheid naar boven. Het leek wel alsof deze opdracht ons verhaal en dit evangelie mekaar moesten ontmoeten. Maar we werden onderweg ook opgeroepen door de opdracht van Jezus uit dit verhaal.

Eerst willen we de tekst lezen.

Joris leest de evangelietekst, elk vanuit een andere hoek van de kamer

1. De positie van de tempelpriesters en functionarissen.

U hebt het evangelie verhaal voor deze zondag gehoord. Om dit verhaal in zijn juiste context te kunnen plaatsen is het belangrijk dat we meer weten over de tempelpriesters en de marktkramers waarover sprake.

De tempelpriesters waren machtig in Jezus' tijd. Mensen die naar de tempel kwamen, moesten betalen, dieren en vruchten offeren en tempelbelasting betalen. Maar heidens geld mocht de tempel niet binnen en kon niet dienen voor de eredienst. Daarom moest het gewisseld worden en daar verdienden de wisselaars goed geld mee... Het bankwezen ten tijde van Jezus... Het volk werd bijgevolg niet alleen door de Romeinen maar ook door de tempelpriesters uitgezogen.

De tempel was ook een centrum van politiek, wetgeving en belastingen geworden. De hoge raad, het sanhedrin, zetelde in de tempel. De tempelheren hadden het hele maatschappelijke leven in handen.

Bovendien waren ze collaborateurs. Samen met de commercianten waren ze pro-Romeins, de bezetter. Ze stonden duidelijk niet aan de kant van het volk.

2. Heilige Huisjes

Nochtans was voor de Joden de tempel het heiligste van het heilige. Voor de joden heeft God Jeruzalem gekozen als verblijfplaats. Joden beschouwden Jeruzalem als het centrum van de wereld. En het centrum van dat centrum is de tempel. De tempel is een zichtbare aanwezigheid van God.

Hier begint de spanning voor Jezus. Enerzijds is de tempel het middelpunt van het heelal, anderzijds wordt die tempel misbruikt om de priesters en handelaars rijk te maken. God wordt gebruikt om zich financieel te verrijken. Om macht te verwerven en onwetenden klein te houden. Je kan begrijpen dat Jezus het hier moeilijk krijgt. Het joodse volk heeft 40 jaar door de woestijn getrokken *met het vizier op Pasen*, zoals Ilse zo mooi stelde. Maar tot wat heeft het uiteindelijk geleid? Datzelfde volk wordt opnieuw vernederd tot verslaving, het slaaf zijn van geld en macht... Hebben ze dan niets geleerd?

3. De boosheid van Jezus

God biedt 'de mens' kansen, ondanks de fouten hij telkens weer begaat. En toch, telkens opnieuw gaat God het verbond aan met de mens. Dat onthouden we. Maar we verdringen zijn kwaadheid. Die toorn van God. Adam en Eva werden uit de tuin van Eden gedreven, ... Sodom en Gomorra, de zondvloed,... God werd wel degelijk kwaad. En maar goed ook.

En Jezus als een echte mens van God, wordt ook boos, en "schiet in een colère", een kwaadheid, eigen aan Gods kracht. Jezus maakt zich niet zo veel boos, maar wel telkens om dezelfde reden. Hij werd kwaad van schijn-heiligheid, on-waarachtigheid, misbruik van religie... Hij zou vandaag zijn werk hebben... Jezus maakte zich boos tegenover de farizeeën, omdat ze zich anders wilden voordoen dan ze waren. Omdat ze zich voordoen als meerderen, als mensen die beter waren, als een hogere soort. Als onfeilbaar... In Mattheus 23 vinden we uitdrukking van Jezus' woede in niet mis te verstane uitspraken. Volgens mij moet je dit in dialect lezen dan hoor je meer woede:

"Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars, want gij gelijkt op gewitte graven, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zo vol doodsbeenderen en allerlei onreinheid. Zo ook gij, van buiten schijnt gij de mensen wel rechtvaardig, doch van binnen zijt gij vol huichelarij en wetsverachting."

We hebben in deze tijd de neiging om kwaadheid, verontwaardiging, frustratie, woede, als emotioneel en dus ongepast te plaatsen. Ik begrijp dat niet goed. Verontwaardiging is net goed, het toont aan dat je betrokken bent, dat het onder je vel zit. Verontwaardiging is nodig omdat je durft in vraag te stellen wat anderen evident vinden. Dat je durft je masker los te laten, je gezicht te verliezen, te vechten...

"Niets menselijk is vreemd aan Jezus", zei Ilse. *"Maar goed ook",* zeg ik. *Doet dit er mijn gedachtenis.* Misschien moeten we wat meer kwaad worden.

Luk Vankrunkelsven schreef ooit een gebed: "Bidden is mij niet gegeven als ik niet vloeken mag!". We lezen dit gebed voor.

Ik kan mezelf daar zeer goed in vinden. Kwaad zijn is niet platvloers, maar het getuigt van enthousiasme, van het Griekse afgeleide: "God in jezelf".

Jezus' boosheid is net een bewijs van Gods aanwezigheid in Hem.

Is het niet dat wat ontbreekt in deze wereld, maatschappij, aan deze kerk? De moed om kwaad te worden? Durven standpunt in te nemen? En het desnoods te bekopen met het eigen bestaan? Of is het eigen overleven belangrijker geworden?

Ik nodig u uit naar het kruis te kijken achter mij. Kijk niet naar het schilderij, maar kijk naar de mens. Kijk naar zijn lijden. Kan je niet geraakt worden door dat lijden? Door het lijden?

God heeft ons verantwoordelijk gesteld voor Zijn schepping. Die verantwoordelijkheid heeft ook de opdracht in zich "kwaad te zijn". Om woedend te worden van onrecht. Armoede is onrecht waarvan ik boos word.

Zelf merk ik dat binnenkerkelijk hard werk wordt gemaakt van het recht op eucharistie. Vele parochianen willen elke zondag een eucharistie, die voorgegaan wordt door een eigen priester, onder de eigen kerktoren. Het opgeven van de oude Romeinse luxe ligt ons duidelijk moeilijk. Maar we vergeten intussen wel dat buiten onze tempel 10% inwoners in Herentals geen recht hebben op een menswaardig inkomen, dat 1 op 5 kinderen in armoede leeft.

We zijn verantwoordelijk voor deze schepping.

We vergeten dat het klimaat slachtoffers maakt en dat dit voor een groot deel aan onze luxe te wijten is.

We zijn verantwoordelijk voor deze schepping.

We vergeten dat met het geld dat werd gebruikt om de bankencrisis te verhinderen de klimaatcrisis kon worden opgelost?

We zijn verantwoordelijk voor deze schepping.

We vergeten dat bankdirecteurs of AB/INBEV ook nu nog steeds dikke premies opstrijken.

We zijn verantwoordelijk voor deze schepping.

We vergeten dat in het Vaticaan een machtsstrijd bezig is om op de hoogste stok te kunnen geraken?

We zijn verantwoordelijk voor deze schepping.

We vergeten dat vasten voor mensen in armoede geen luxe is maar "dagelijkse kost"? Moeten wij daar niet ongelooflijk kwaad van worden? In tijden van crisis en besparingen is er plots veel verontwaardiging, wanneer de vleespotten wat kleiner worden. Ik ben ook kwaad. Nochtans leven mensen in armoede al generaties in crisis en besparing. Zij zouden enorm gebaat zijn met voortdurende verontwaardiging.

Daarvan kan Jeanine u getuigen.

De getuigenis van Jeanine Dierickx

Jaren geleden volgde ik in de kerk van mijn parochie de jongerenviering. De priester van dienst was jong, maar ervaren. Hij had een parochie in Peru en was op vakantie in ons land. Hij was heel progressief ingesteld en vertelde ons tijdens de preek over zijn Peruviaans werkterrein. Hij zei: "zorg dat je de armsten omhelst, ze voorbereidt en helpt om hun verdrukkers te verjagen zodat ze eindelijk een goed leven krijgen zonder honger, ziekte of uitbuiting".

Ik dacht: "waauw!". In ons koude, kille landje had ik het nooit makkelijk gehad. Ik was degene die in een hoekje geduwd werd en in de school, de "schotelvod" was zoals de zusters mij toen noemden... Nu, jaren later, schiet het me terug te binnen, het verhaal van die priester, nu ik zelf uitgenodigd ben om over armoede in ons land te spreken. En hij had gelijk, die priester, toen.

Welvaart is nodig voor iedereen, voldoende inkomen geeft een beter draaiende economie. Als de fabrieken floreren, is er werk genoeg en worden er winsten gemaakt en worden mensen niet uitgebuit. Nochtans zie ik een groot verschil tussen arm en rijk, ik zie dat werkgevers té veel eisen van werknemers maar zelf steeds meer winst maken. Ik zie dat door de bankencrisis er moet bespaard worden en dat mensen in armoede weeral het gelag moeten betalen. Mensen in armoede hebben nochtans geen spaargeld op de bank staan. Wij zijn noch oorzaak noch de oplossing... Ik, arbeidersdochter, voelde jaren geleden al dat het bij ons mis zou gaan. Ook hier bij ons worden gewone mensen verdrukt, leeggezogen, het groot kapitaal viert hoogtij. Ze denkt zelfs in onze plaats. De grote bazen vergeten dat de economie een gegeven is om elk van ons een goed leven te geven en dat ze niet alleen dient voor hun eigen glorie.

Jezus geeft ons het voorbeeld. Hij zegt duidelijk dat diegenen die op geldgewin uit zijn, de tempel moeten verlaten, want hij vindt dat dit niet in zijn tempel thuis hoort.

Het behoud van conservatief gedachtegoed en gangbare waarden leidt tot verdere uitbuiting van mensen omdat de rijke burger dan geen rekening houdt met de mensen in armoede. Geloof me, diegene die een kind in armoede hebben grootgebracht, die kennen de inhoud van het woord "ellende", voor die ouders voor wiens kind geen plaats was in de tempel van onze maatschappij, is houden van je kind gelijk als houden van een stuk vuil. En toch zijn deze kinderen héél dikwijls goedgehartige jongeren, die zéér sociaal bewogen zijn, een kind om fier op te zijn. Mijn ervaring heeft mij geleerd dat deze jongeren dikwijls de speelbal zijn van pesters, ze worden gebruikt, want anderen worden er beter van. Wees eerlijk, wil u moeder of vader van een kind zijn waarvan de maatschappij zegt dat het "uitschot" is? Dat het niet wil werken, dat ze profiteert? Aan hen die misbruik

maken van onze kinderen door hun woorden, door hun daden, door hun beleid...
Aan hen die misbruik maken van deze kinderen wil ik het volgende zeggen:

- Wordt het eens geen tijd om je eigen tempel op te ruimen, jij grote ego? Denk eens niet aan jezelf maar aan hen die je jouw mooie leven hebben gegeven door te zijn wat ze zijn: mensen in armoede.
- Bedenk, grote ego, hoe fijn het zal zijn als je een mens helpt en hem niet uitbuit. Welke kansen liggen er in een liefhebbende houding tegenover de armen van onze wereld. De vriendschap die hieruit kan ontstaan is van grote waarde. Er zal rust en vrede komen in de plaats van verwijten aan de andere. We zijn allemaal mensen van vlees en bloed, elkaars gelijken, we leven het leven samen.
- Help, grote ego, de simpele, slecht geschoolde mensen in hun ontwikkeling. Geef hen de kans, in plaats van hen achter te stellen. Geef hen de kans zich te ontwikkelen door anders te leren denken dan ze opgelegd zijn in de loop van hun verplichte onderwijs. Geef hen de kans hun boosheid te uiten voor datgene dat hun door de kerk is aangedaan, en hoor wat hun waarheid is, aanhoor hun pijn, hun vertwijfeling. Voel je niet aangevallen of bekritiseerd, maar luister en begrijp als mensen in armoede zeggen: "De kerk dat is niets voor mij." "Het krabt en het krabt goed, maar het krabt niet waar het jeukt..." (E.Galeano)
- Veeg, grote leidende ego mens, nu eindelijk eens de grote balken in je ogen op en zet je eerste en volgende stap naar die mensen die niet gehoord worden in hun waarheid van hun leven. Je zult ontdekken hoe ellendig slecht ze het de laatste jaren gehad hebben.
- Ontdek jij, grote ego, jij simpele mens, hoe het komt dat je leven zo gelopen is. Denk erover na en tracht jezelf te begrijpen, te vergeven en lief te hebben, ondanks al je fouten. Zoek en vind het grote waarom.

Jezus was mens... doch zonder te zondigen. Hij kende ook momenten van boosheid, maar liet zich niet door die boosheid meeslepen; Hij liet niet toe dat woede Hem de baas werd. En dat moeten wij dan ook maar niet doen, dat moet ik niet doen.

De kwaadheid heeft pas zin als ze emancipatorisch is, als ze van een negatieve situatie leidt naar een positieve. Ik geloof ten diepste dat Jezus daarin een krak was. Hij was misschien de eerste maatschappelijk werker. Of hij een scw'er was of een buurtwerker of één van het sociaal beleid daar ben ik nog niet uit...

De verontwaardiging zette Jezus aan tot actie. Net als Cardijn: "zien, oordelen, handelen." Net als de verenigingen waar armen het woord nemen vanuit het verhaal van mensen in armoede, zoeken naar oplossingen, naar verandering, en daar naar handelen,... Sommige mensen noemen dit links, ik noem dit essentieel christelijk handelen. Het heeft iets bevrijdingstheologisch.

4. God en niet de tempel

Veel boosheid, u voelt het en toch moeten we volharden in de boosheid en nog een stap verder gaan om tot de kern te komen. Jezus is niet alleen boos omwille van de schijnheiligheid en de corruptie. Maar hij is ook verontwaardigd omdat de tempel centraal staat en niet God zelf.

Met zijn strijd heeft Jezus ons in alle tijden opgeroepen waakzaam te blijven er voor op te letten ons niet in te kapselen binnen de muren van onze eigen kerk. Natuurlijk zijn onze samenkomsten belangrijk, maar we mogen zeker hun doel niet uit het oog verliezen. God zelf moet centraal staan: Hij moet aanbeden worden in geest en in Waarheid! "*Doe dit in mijn gedachtenis.*"

Jezus zegt daarom in dit evangelie: breek de tempel af ! Afbreken staat hier in gebiedende wijs. Het is een opdracht: we moeten afbreken. God wil dat wijzelf opruimen wat in de weg staat.

Dat is een sterk aspect van de vasten: opruimen wat ons in de weg zit, alles wat in de weg zit om tot God te komen. Van een wijze zuster heb ik geleerd dat "orde tot God leidt". Daar gaat het hierover. Breng orde op zaken, laat je niet afleiden van wat ons, of de kerk tot slaaf maakt.

Orde op zaken stellen, daar heeft deze tempelreiniging een sterke boodschap over. Als je het verhaal onder je vel laat komen, raakt het je ten diepste. Brengt het je in beweging, doet je mogelijk zelfs twifelen over waar je nu eigenlijk staat. Maar laat mij daarover vooral Ria aan het woord laten.

De getuigenis van Ria Szekèr

De voorbereiding was niet gemakkelijk omdat de tekst mij geroerd heeft tot in het diepste van mijn wezen. Enkele gedachten wil ik hier met jullie delen.

1. Wie kunnen vandaag de geldwisselaars, de verkopers enz. Zijn?

Voor mij zijn dat de economische, politieke en ideologische machten. Bv. de banken die de afgelopen jaren alleen maar aan grotere winsten dachten en vandaar mensen trachten te lokken met valse beloften. De multinationals die schreeuwen om "meer en groter" en nog geen 500 euro belastingen betalen. Geld was en is voor sommigen nog het gouden kalf en wie mee kan heeft geluk, de anderen vallen uit de boot. Ik heb hoegenaamd niets tegen geld en rijkdom, maar wel als ze andere mensen misbruiken. Bv. de woekerwinsten en bonussen. Juist omwille van de macht van het geld zien we dat er een steeds grotere kloof komt tussen mensen die rijk en arm zijn. De cijfers spreken voor zich: de armoede neemt alsmaar toe. Jezus laat zien dat alleen winst maken niet belangrijk is. Want nadat hij de geldwisselaars enz. had uitgedreven plaatste Hij de lammen en de blinden in het midden van de tempel. Zij staan symbool voor al de mensen die geen stem krijgen.

Ook het machtsmisbruik binnen de kerk heeft geleid tot crisis. Momenteel wordt de kerk heel sterk met de vinger gewezen. Mia worden ook vaak met de vinger gewezen. Dat o.a. is wat de kerk en mia bindt. De huidige crisis is een oproep tot nederigheid en bezinning zodat er iets nieuws kan groeien als we maar stilstaan bij de vraag: wat is essentie van de bijbel. God is voor mij geen God die alleen maar in de tempels kan vereerd worden. God zegt duidelijk dat we Hem ook in ons leven en in onze engagementen moeten eren. God vinden we dus tussen de mensen.

2. Wat kan de tempelreiniging zijn of hoe kan de kerk binnenin schoon schip maken?

Eerst en vooral wil ik zeggen dat er binnen de kerk ook mooie dingen gebeuren. Heel wat vrijwilligers in onze samenleving hebben een religieuze achtergrond. Ik zie eveneens dat er christenen zijn die respectvol omgaan met mia. Toch wil ik hier een aantal vragen en bedenkingen in het midden gooien.

Ik denk dat we als kerk en als christen niet anders kunnen dan solidair zijn met mia juist omdat Jezus die mensen centraal stelden dwz. oog hebben voor de buitenkant van armoede (tekort aan inkomen, slechte woning, geen werk enz) en de gekwetste binnenkant van deze mensen. Horen we God spreken langs deze mensen?

Volgens mij kan de kerk nog sterker de kant kiezen van mia. Jezus zou zeker reageren op de economische crisis. Ik denk niet dat Jezus geduldig zou toekijken als de groep van mia toeneemt of als er een onethische wet nefast is voor mia. Hij zou zoals uit de bijbel blijkt, woedend zijn en mee op de baricade staan. Hij zou er bij zijn als we op 17 oktober onze fakkeltocht houden. Doen we dat als kerk

genoeg? Sommigen ja, anderen zeggen "Toch niet met die mensen!"

Wat zijn de "heilige huisjes" in onze Kerk in Herentals. Als er op tekortkomingen binnen deze kerk gewezen wordt, waar doet het dan pijn? Want dat zijn juist de dingen die we kunnen veranderen maar zijn we ook bereid om te veranderen of willen we onze "heilige huisjes" beschermen?

Is er plaats voor mia in de christelijke organisaties. Ik hoor vaak van mia dat de drempel hoog is.

Mijn ervaring met mia is dat er een grote behoefte is aan God en aan een beleving ervan. Meermaals spreken mensen mij over hun geloof en ze komen er veel gemakkelijker voor uit. VB. Toen we een paar jaar geleden een optreden deden, zei één van de deelnemers: "Ik ben gelovig en ik zou graag willen bidden voor het slagen van ons optreden. Wie wil er bidden met mij. Dat was een heel intens moment: iedereen deed mee: we gaven elkaar de hand en de persoon sprak een spontaan gebed uit."

Als we de boosheid van Jezus in dit verhaal zien, dan kan het niet dat het "Ik" is tegen "Zij". Niemand is beter dan een ander. Wat ons bindt is dat we allen het beste willen: naast goede toekomst voor de kinderen, goede woning, goede gezondheid, enz. geluk en liefde. Het is "wij allen samen"

Kortom: Wat is de missie vandaag van de Kerk in het omgaan met mia.

3. Wat betekent dit verhaal in mijn leven? Wat is mijn tempelreiniging?

Ik wil eerst en vooral zeggen dat mia ook fouten maken en ze me kwaad en soms heel kwaad en verdrietig maken. Ik voel me vaak ook machteloos. Maar zij zijn mensen zoals ik, alleen stond hun eerste bedje op een minder goede plaats. Een plek waar minder kansen lagen.

Als er staat: "Jezus nam een zweep en drijft hen allen de tempel uit" stel ik me de vraag "Wat moet ik uit mijn leven bannen om God ten diepste te ontmoeten in mijn contact met mia?" Want in die ontmoeting daagt God me uit mijn eigen tempel te reinigen. Mia doen een appel op mij om op te komen voor betere leefstuaties en te ijveren voor sociale rechtvaardigheid.

Als vrijwilligster in de Dorpel en de Fakkelt betrap ik me er nog steeds op dat ik vooroordelen heb. Ik ben soms ongeduldig waardoor ik niet goed luister en te snel voorbij ga aan hun verhaal. Soms geef ik te snel ten onrechte kritiek.

Als christen kan ik niet stil blijven staan bij het onrecht dat hen aangedaan wordt.

Maar het vraagt een grote inspanning en ik moet daarvoor drempels over letterlijk en figuurlijk. Mijn aarzelen maakt dat ik soms niet daadkrachtig genoeg optreed en mensen in de steek laat.

Ik heb soms ergernis aan gedragingen die anders zijn dan de mijne omdat ze een andere levensgeschiedenis hebben. Het is uitdaging om mild te worden. Om mezelf en mijn privé te beschermen heb ik door de jaren heen mijn grenzen getrokken. Maar ik stel me steeds meer te vraag of die grenzen ook geen afstand kunnen teweeg brengen?

Kiezen voor mia vraagt moed. Als ik op straat loop met mia word ik door sommigen rakelings voorbij gelopen terwijl ze me anders wel groeten. Dan voel ik de pijn van uitgesloten te zijn van mia en mijn eigen pijn van er niet meer bij te horen. Het vraagt eveneens moed en het is niet altijd gemakkelijk om te gaan zitten naast iemand die onfris ruikt, laat staan om te omhelzen.

Hoe meer ik nadacht over deze tekst, hoe meer ik het gevoel kreeg tekort te schieten. Blijven kiezen voor mia en met hen op weg gaan, blijf ik een moeilijke opdracht en tegelijk een uitdaging vinden. Maar ik heb al meermaals ervaren dat ik gedragen word door God.

Mijn tempel reinigen gebeurt met vallen en opstaan elke dag opnieuw. Het is mijn geweten en mijn houding in vraag stellen. En toegeven dat ik meerdere keren verkeerd ben geweest. Dat brengt onrust en pijn teweeg omdat het om verandering vraagt

Maar ik denk dat als we mia een toekomst geven we eer brengen aan God. Als de kerk geen dienende kerk is dan dient ze tot niets

5. Vegen voor eigen deur

Als de kerk niet dient, dient ze tot niets... Jezus zegt "Breek de tempel af". Met zijn woorden bedoelt hij dat we de tempel eigenlijk niet nodig hebben om God te eren, om God tot dienst te zijn. Jezus is zelf de tempel, zoals wij allemaal die tempel zijn. Ons lichaam is dé tempel waarmee God wordt gediend. Het gaat om onszelf. Het gaat om ons concrete doen en laten. God is onderdeel van ons gewone dagelijkse bestaan. Daar kan hij niet van worden geïsoleerd. God is maw. "dagelijkse kost". Jeroen Meus heeft dat wellicht niet zo begrepen, maar God is een opdracht, God moet gedaan worden, God is een werkwoord, Liefde is een werkwoord.

Sta mij toe hierin een zéér krachtig pleidooi te verstaan voor dienstbaarheid. Als de kerk niet dient... Als wij niet dienen..., dienen we tot niets. *Wie niet geeft wat hij heeft, is niet waard dat hij leeft.* Als we met onze gelovige gemeenschappen deze woorden omzetten in de praktijk moeten we beseffen dat diaconie, dienstbaarheid, niet te herleiden is tot een varia punt op de agenda van de parochie of die van de Heilige Huisjes. Dienstbaarheid doen we niet

door er tijdens de advent of de vasten over te spreken. Dienstbaarheid is er om te doen, dagelijkse kost, net zoals armoede voor mensen in armoede is het er elke dag. Je komt er niet van af met woorden of eenmalige acties. Ook wij niet in de armoedeverenigingen. *Doet dit ter mijn gedachtenis.*

Er is véél meer nodig.

We krijgen straks van Joris te horen hoe het misschien wél kan. En het kan wel degelijk als we in gaan op wat Meister Eckhardt zei in een preek over dit verhaal. Hij poneerde *dat de tempel van Jeruzalem, die door Jezus gereinigd werd, ons hart is.* We worden door Jezus gereinigd van alle schijn - heiligheid, on - waarachtigheid, mis - bruik van religie... En als ons hart gereinigd is, dan staan we in de waarheid. Ik heb u bij de inleiding verteld dat we dit verhaal op ons eigen leven en werk hebben gelegd.

Jullie weten dat wij alle vier werkzaam zijn in de armoedesector en dus vanuit die hoek hier getuigen. Als wij de boodschap van deze tempelreiniging toepassen op ons werk, als het dus gaat om in onze waarheid te staan, dan moeten wij ook doorlichten hoe we kunnen leren omgaan met mensen in armoede.

In die doorlichting stootten we op de visie van Father Nolan. Een visie die we u niet willen onthouden. Het is voor ons een middel om onze kwaadheid om te zetten in oordelen en handelen. Het is voor de kerk mogelijk een instrument om anders om te gaan met het onrecht rondom ons.

De getuigenis van Joris

De dienstbaarheid aan de armen is een zeer hoog ideaal in het christelijk geloof. Dit ideaal kan slechts via een ontwikkelingsproces, via groei en strijd bereikt worden. Father Nolan, dominicaan, die werkzaam was in Zuid-Afrika onder het apartheidsregime geeft goed weer hoe we als christenen kunnen leren emancipatorisch om te gaan met mensen in armoede.

- De 1^e fase van dienstbaarheid aan armen wordt gekenmerkt door medelijden: we laten ons raken door het lijden van de armen. Door de rechtstreekse confrontatie ervaren we ontroering. Niets is aangrijpender dan het onmiddellijk contact met pijn en honger. Het komt in strenge winters vaak voor dat we worden overmand door medelijden met daklozen die in de kou moeten buiten slapen.

Door informatie weten we dat er veel armoede is en we willen dat anderen het weten. Op het vlak van actie, uit het medelijden zich in rechtstreekse hulpverlening bv. verzamelen van kledij, geld, dekens of het vereenvoudigen van de eigen levenswijze: we proberen het te stellen zonder luxe, geld te sparen voor armen, geen onnodige materiële bezittingen meer aan te schaffen...De relatie tussen de helper en de geholpene is een Meerdere-mindere relatie, sterk "ik"- gecentreerd, "ik wil iets doen aan de ellende, maar wil daarvoor ook wel gezien worden: zie eens hoe goed ik ben, wat ik allemaal doe voor een ander..."
- In een 2^e fase van dienstbaarheid aan armen gaan we geleidelijk ontdekken dat armoede niet toevallig of onvermijdelijk is. We leren inzien dat ze gevolg is van politieke en economische opties en systemen. We gaan beseffen dat armen een vreselijk onrecht lijden. Het is een belangrijk inzicht te beseffen dat armoede eigen is aan de vrije markt economie. Winst maken betekent ook armoede maken. Het één heeft het ander nodig. Die ontdekking leidt tot verontwaardiging tov. politieke beleidslijnen en systemen die armoede in stand houden. Op het vlak van actie worden sommigen verlamd ("wat kan ik daar op mijn eentje nu aan doen?"), anderen zetten zich in via acties op politiek vlak, welzijnsinitiatieven... Soep op de stoep, koffiestop, geldinzamelingen na een preekbeurt: het zijn allemaal heel zinvolle activiteiten, maar veranderen eigenlijk nog te weinig aan het onrecht dat armoede is. De relatie tussen helper en geholpenen blijft een Meerdere-mindere relatie, maar is "wij"-gecentreerd: een gezamenlijke inzet voor verbetering.
- In de 3^e fase van dienstbaarheid aan armen ontdekken we dat armen zichzelf zullen moeten redden dat wij dat niet op een betuttelende manier in hun plaats moeten proberen. We moeten luisteren naar de stem van de armen zelf en hen de elementaire middelen geven om zichzelf te bevrijden. Het gevaar hier is het romantiseren van alles wat mensen in armoede zeggen. Dit kan veel ontgoocheling en teleurstelling veroorzaken. De relatie helper en geholpene is hier omgedraaid. De helpers worden hier leerling van de geholpenen. We kunnen spreken van een mindere – Meerdere relatie, "zij"-gecentreerd. Dit is een valkuil voor welzijnschakels en verenigingen waar armen het woord nemen. Dit is ook de valkuil van het martelarenschap. We moeten de ellende ook niet gaan verheerlijken.

- Bij de laatste, 4^e fase van dienstbaarheid aan armen, komen we bij de echte solidariteit. Het begin van deze fase ligt in het kunnen aanvaarden van de fouten die mensen in armoede maken. Zij zijn mensen zoals wij en wij maken ook fouten. De ongelijkheid tussen helper en geholpene valt hier weg. We krijgen een relatie op basis van gelijkwaardigheid: gelijke-gelijke relatie – “wij+zij” samen. Om dit te realiseren moeten er op alle echelons van de maatschappij mensen in armoede aanwezig kunnen zijn die mee kunnen denken, oordelen en handelen. Misschien is professor Jan Vrancken voor deze groep de witte merel. Maar evenzeer moeten mensen in armoede hun evenwaardige plaats krijgen in de lokale gemeenschappen. Aan de koffietafel van de KAV, in de bus met de OKHRA, in het bestuur van de voetbalclub,... Maar het gaat eigenlijk veel verder: als de gelijkwaardige solidariteit een feit was, zou niemand tekort en niemand teveel bezitten, was er geen sprake van armoede of van uitsluiting van mensen in armoede, van bankencrisis of klimaatverandering.

Van verontwaardiging, ontroering, medelijden naar solidariteit. het is in wezen de tempelreiniging zelf. En daarmee zijn we bij de kern van deze lezing :

De tempel van Jeruzalem, is ons hart.

Ons hart waarin alles leeft: onze angst, machtswellust, hebzucht, onderdanigheid en afhankelijkheid. Maar ook ons verlangen naar vrijheid, moed om te leven, het geluk en de kracht van de liefde. Jezus heeft ons hart gereinigd en nu is het aan ons. Hij heeft ons veer en blik gegeven en nu moeten we vegen voor de eigen deur.

Om te vasten, om orde op zaken te stellen. Om van leven naar dood te gaan met het vizier op Pasen. Met dat vizier voor ogen vuur ik 9 vragen op u af, ik laat er telkens wat tijd tussen om ze tot u en mezelf te laten inwerken.

1. Wie staat er nu, vandaag, centraal in mijn en onze tempel?
2. Wat is voor ons het allerbelangrijkste: de tempel (wij zelf) of God (de Heilige Geest die in die tempel woont)? maw. Is onze tempel vervuld met de Heilige Geest of is hij eerder vervuld met onszelf?
3. Dienen we in onze tempel de Ware God, of zijn we nog slaaf?
4. Brand er in onze tempel een licht dat anderen kunnen zien in hun duisternis?
5. Durf ik kwaad te worden van onrecht?
6. Durf ik vanuit mijn verontwaardiging en ontroering te zien, te oordelen en gelijkwaardig, solidair te handelen?

7. Willen wij werk maken van een kerk, die bereid is te dienen vanuit solidariteit?
8. Zijn we bereid daartoe offers te brengen?
9. Kunnen we elke dag met een gerust hart zeggen: Jezus mag nu meteen terug komen; hij zal mij vinden bij het uitvoeren van Zijn opdracht?

Ik weet dat hier voor mij zware vragen liggen en dat ik nog véél werk heb. En u wens ik een sterke vasten, een stevige tempelreiniging zodat u in deze 40 dagen uw tempel kan reinigen en ik wens u vooral een bevrijdend Pasen en de moed om te verrijzen.